

เพลงพรพรม – จูบเย้ยจันทร์ ตันรากสำคัญ
จาก แخمมอญบางขุนพรหม
Pleng Ponn Phrom and Pleng Joop Ya – yeoy
Chan were derived from the traditional tune
named Plang Khak Mon Bang Khun Phrom

เกียรติศักดิ์ ทองจันทร์^๑
Kiatisak Thongjan

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ ผู้เขียนมุ่งอธิบายเรื่องราวของเพลงร้อง ๒ เพลง คือ เพลงพรพรม และเพลงจูบเย้ยจันทร์ ว่ามีที่มาหรือตันรากจากเพลงแخمมอญบางขุนพรหม อันเป็นเพลงไทยในชนบเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เขียนได้แสดงที่มาเพลงแخمมอญบางขุนพรหมว่าได้รับอิทธิพลจากเพลง “แخمมอญ” ผลงานของ พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางค์กูร) นักดนตรีคนสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในประเด็นของ ความสัมพันธ์ทางสังคมลักษณะการใช้สำเนียงมอญระคนในเพลงทุกท่อน เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของเพลง “แخمมอญ” ที่ก่อให้เกิดงานดนตรีทั้งดงามและไพเราะในยุคต่อมา

^๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ดุริยางคศิลป์ไทย มหาศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยทักษิณ

ในสมัยถัดมา มีการนำเพลงแขกมอญบางขุนพรหม มาประยุกต์ใหม่ให้เข้ากับสังคมในขณะนั้น โดยนำเพลงดังกล่าวมาปรับปรุงใหม่ เกิดเป็น “เพลงพรพรหม” ในอัตราจังหวะสองชั้น และ “เพลงจูบเย้ยจันทร์” ในอัตราจังหวะชั้นเดียว เป็นที่ได้รับความนิยมของผู้คนในสมัยนั้น ด้วยทำนองคันทูและท่วงทีการร้องที่น่าฟัง การดังกล่าวย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอมตะของผลงาน และภูมิปัญญาอันยิ่งของโบราณจารย์ ที่สร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างเป็นเลิศ ผ่านการพิสูจน์ความเป็นเพชรน้ำเอกของงาน แม้จะผ่านระยะเวลาที่ยาวนาน ก็ยังทรงไว้ซึ่งคุณงามไม่เสื่อมคลายดุจเพลงแขกมอญบางขุนพรหมฉะนั้น

Abstract

In this article, the author aims to illustrate that the melodies of Pleng Ponn Phrom and those of Pleng Joob Ya-yeoy Chan were derived from the traditional tune named Pleng Khak Mon Bang Khun Phrom. The author further shows that the origin of the Pleng Khak Mon Bang Khun Phrom was from the traditional tune called Khak Mon of Phra PraditPairoh (Mee Duriyangura), one of the greatest composers in the Rattanakosin period. The relationships between these four melodies are obvious in that all melodies were influenced by the usage of Monaccents.

In later period, Pleng Khak Mon Bang Khun Prom was adapted to cater contemporary Thai audience by selecting only the song chan version (moderate tempo) of Pleng Khak Mon Bang Khun Phrom and the chan deo version (fast tempo) of the same song to make two new tunes known as Pleng Ponn Phrom and Pleng Joob Ya-Yeoy Chan. Both of the new tunes were widely accepted because of the familiar melodies and

beautiful styles of vocal melodies. This reflects the immortality of the work and the wisdom of Thai classical music masters who were capable of rendering everlasting pieces of great music through time

ความนำ

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ นับตั้งแต่รัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ออกนโยบายในการจัดการทางด้านศิลปวัฒนธรรมขึ้น ด้วยความปรารถนาที่จะส่งเสริมและพัฒนาดนตรีไทยให้เจริญ ทดเทียมอารยประเทศ กลับส่งผลกระทบต่อดนตรีไทยเป็นอันมาก ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมดนตรีของชาติ จึงทำให้ผลที่ได้ไม่สู้จะเป็นไปตามที่รัฐบาลตั้งไว้

อย่างไรก็ดี แนวทางในเรื่องของการพัฒนาดนตรีไทยให้สอดคล้องทัดเทียมกับอารยประเทศ ก็ส่งผลดีเช่นกัน กล่าวคือทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการประยุกต์ดนตรีไทยร่วมกับดนตรีสากล โดยในยุคนั้นมีบุคคลหลายท่านที่พยายามดำเนินตามแนวคิดดังกล่าว เช่น อธิปติกรมประชาสัมพันธ์ (พลโท ม.ล. ขาบ กุญชร) ครูเอื้อสุนทรสนาน และ พรานบุรพ์ (จวงจันทร์ จันทรคณา) เป็นต้น

ผลงานอย่างหนึ่ง ที่เกิดจากแนวคิดในการประยุกต์ดนตรีไทยร่วมกับดนตรีสากลในช่วงนั้น คือ การนำเพลงไทยมาบรรจุนี้อัฒนคติใหม่แบบเนื้อเต็ม แล้วบรรเลงด้วยวงดนตรีสากลหรือบรรเลงผสมกับวงดนตรีไทย เกิดเป็นเพลงไทยในลักษณะร่วมสมัยและได้รับความนิยมของผู้คนในช่วงนั้นเป็นอย่างมาก ซึ่งผลงานประเภทนี้ ครูใหญ่ นายน ได้กล่าวถึงความเป็นมาไว้ดังนี้

“...เมื่อทั้ง ๒ ท่าน คือท่านอธิปติ หม่อมหลวงขาบ กุญชร กับครูเอื้อสุนทรสนาน นำความคิดที่ตรงกันมาร่วมปรึกษา ก็บังเกิดเป็นเพลงผสมขึ้นเป็นเพลงแรก คือ เพลงกระแต จาก เพลงไทยเดิมชื่อ กระแตเล็ก และบรรเลงด้วยวงดนตรีไทยกับวงดนตรีสากล ในระบบลัทธิสัมพันธ์ เป็นครั้งแรก...” (ใหญ่ นายน, ๒๕๓๒ : ๑๐๖.)

ไม่นานหลังจากนั้น ความนิยมในการนำเพลงไทย มาปรับปรุงทำนองและ บรรจุคำร้องแบบเนื้อเต็ม แทนทำนองเอื้อนที่ยาว จึงเกิดขึ้นตามมาอีกหลายเพลง เช่น เพลงพายเรือพลอดรัก จากทำนองเพลงเขมรพายเรือ เพลงรักบังใบ จาก ทำนองเพลงบังใบ เพลงม่านมงคล จากทำนองเพลงม่านมงคล เป็นต้น เหตุการณ์ ดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดเพลงอมตะที่มีความไพเราะ แม้เวลาจะผ่านมานานแล้ว แต่ ทำนองที่ไพเราะ ผสานกับเนื้อร้องที่กลืนกลืน มีความหมายกินใจ จึงยากที่จะลืมได้

การดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ผู้เขียนได้นำเสนอบทความเรื่อง เพลงแขกมอญ บางขุนพรหม ในบทบาทที่เป็นเพลงไทยเพลงหนึ่ง ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นเพชรเม็ดงามในวงการดนตรีไทย แม้จะถูกปรับเปลี่ยนไปในรูปแบบใดก็ตาม แต่ก็ยังคง ฉายแวบความไพเราะให้ปรากฏได้อย่างงดงาม ประกอบกับประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ จึงทำให้เพลงแขกมอญบางขุนพรหม เป็นเพลงที่มีแง่มุมน่าศึกษาเพลงหนึ่ง

แขกมอญ : ความหมายและที่มา

ก่อนจะกล่าวถึงเพลงแขกมอญบางขุนพรหม ที่ถูกนำมาปรับปรุงใหม่ตาม หัวเรื่องของบทความ ผู้เขียนเห็นว่าบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยเพลงแขกมอญบาง ขุนพรหมนี้ ก็เป็นเรื่องที่ควรรู้ โดยเฉพาะชื่อเพลง ที่มีลักษณะแตกต่างไปจาก เพลงไทยอื่น ๆ ตรงที่มีชาติที่แตกต่างกัน ๒ ชาติอยู่ในเพลงเดียวกัน ซึ่งตามปกติ จะมีเพียงชาติใดชาติหนึ่งเป็นสำคัญ เช่น เพลงแขกต๋อยหม้อ เพลงมอญมอญเรือ เพลงลาวเสี่ยงเทียน เป็นต้น

โดยปกติแล้วเพลงไทยที่มีชื่อชาติต่าง ๆ ปรากฏอยู่นั้น มักจะมีท่วงทำนอง ที่เลียนสำเนียงของชาตินั้นๆ แทรกกระสายอยู่ในเพลงเป็นสำคัญ เช่น เพลงลาวดวงเดือน เพลงมอญอ้อยอิง เพลงพม่าเห่ เป็นต้น ดังนั้น เพลงที่มีชื่อนำว่า “แขกมอญ” นี้ ก็ย่อมมีทำนอง ๒ สำเนียง คือ สำเนียงแขก และ มอญ ระคนปนอยู่ภายในเพลง เช่นกัน

แต่หากพิจารณาท่วงทำนองของเพลงแขกมอญบางขุนพรหม กลับพบว่า เป็นเพลงสำเนียงไทยที่ระคนด้วยไปด้วยสำเนียงมอญอยู่ตลอดทั้งเพลง มิได้พบสำเนียงแขกปรากฏอย่างที่มีชื่อไม่ ดังนั้นคำว่า “แขก” ที่ปรากฏอยู่ในชื่อเพลงจึงอาจมิได้หมายถึง สำเนียงแขก อย่างในเพลงอื่น ๆ ซึ่งสำหรับประเด็นในเรื่องนี้ ครูมนตรี ตราโมท ได้เขียนอธิบายไว้ในหนังสือ ฟังและเข้าใจเพลงไทย ความดังนี้

“...อาจมีบางท่านสงสัยบ้างก็ได้ในเรื่องชื่อของเพลงที่มีชื่อบอกภาษาถึง ๒ ภาษา คือ “แขกมอญ” เพลงที่มีชื่อว่า แขกมอญมีอยู่ด้วยกัน ๓ เพลง คือ เพลงแขกมอญ เพลงแขกมอญบางช้าง และเพลงแขกมอญบางขุนพรหม ในสมัยโบราณนักดนตรีปี่พาทย์ได้เรียกเพลงจำพวกสองไม้และเพลงเร็วที่บรรเลงต่อจากเพลงช้าว่า “แขก” ทั้งนั้น เพราะหน้าทับที่ตะโพนตี ทั้งที่เป็นสองไม้และเพลงเร็วคล้ายกับการตีกลองของแขกจริง ๆ เพลงแขกเหล่านี้ถ้าไม่รู้จักชื่อก็ใช้เรียกว่า แขก เช่น เพลงที่ต่อท้ายเพลงพระราชมงคล ก็เรียกแขกพระราชมงคล ออกต่อท้ายเพลงมอญแปลงก็เรียกว่า แขกมอญแปลง...” (มนตรี ตราโมท และ วิเชียร กุลตัมภ์, ๒๕๒๓ : ๒๔๑.)

จากคำอธิบายของ ครูมนตรี ตราโมท ทำให้เข้าใจได้ว่า “แขก” ที่ปรากฏอยู่ในเพลงแขกมอญบางขุนพรหมนั้น จึงไม่ใช่ท่วงทำนองที่เลียนสำเนียงของชาติแขก ดังนั้นสำเนียงของเพลงนี้ จึงไม่พบว่า มีสำเนียงแขกปนอยู่ คงแต่สำเนียงมอญไว้เป็นสำคัญเท่านั้น

อย่างไรก็ดี “แขกมอญ” ที่ปรากฏเป็นชื่อของเพลงแขกมอญบางขุนพรหมนั้น มีนัยควรรู้จักชั้นหนึ่ง ซึ่ง ครูมนตรี ได้อธิบายไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันดังนี้

“...ส่วนเพลงแขกมอญที่กล่าวนี้ เป็นเพลงเร็วในเพลงใดเพลงหนึ่ง และคงจะมีสำเนียงมอญ ครั้นต่อมา นิยมการแต่งเพลงโดยขยายจากอัตราเดิมขึ้นไปอีกเท่าตัว ผู้แต่งได้นำเพลงนั้นมาขยายแต่งขึ้น จึงเรียกว่า เพลงแขกมอญ ตามเดิม

ภายหลังครูดนตรีทางจังหวัดสมุทรสงคราม คิดแต่งเพลงขึ้นเพลงหนึ่งมี ๓ ท่อน ทำนองขึ้นต้นของท่อน ๒ เหมือนกับเพลงแขกมอญของเก่าที่กล่าวมา จึงได้ตั้งชื่อว่า “แขกมอญบางช้าง” เพราะบางช้างเป็นชื่อตำบลสำคัญที่มีชื่อเสียง

ของจังหวัดสมุทรสงคราม ไม่ว่าสิ่งใดที่มาจากสมุทรสงคราม จะเป็นตำบลใดก็ตาม ก็มักจะเรียกว่าของบางช้างทั้งสิ้น

มาเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๓ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงนำเอาทำนองเพลงมอญของเก่าเพลงหนึ่ง ซึ่งเป็นอัตรา ๒ ชั้น ไม่ทราบชื่อเพลงอะไร มาทรงแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๓ ชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียว เพื่อให้ใช้บรรเลงติดต่อกันได้ครบเป็นเพลงเถา ประทานชื่อว่า **“แขกมอญบางขุนพรหม”** ตามชื่อตำบลซึ่งวังที่ประทับของพระองค์ท่านตั้งอยู่.. (มนตรี ตราโมท และ วิเชียร กุลตัมภ์, ๒๕๒๓ : ๒๙๑ – ๒๙๒.)

จากความข้างต้นทำให้ทราบว่า เหตุที่มีชื่อนำว่า แขกมอญ นี้ มิได้มาจากเพลงเร็วเรื่องบางขุนพรหม แต่เป็นเพราะอิทธิพลของ เพลงแขกมอญ ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเพลงดำเนินทำนองที่อยู่ใน ระดับชั้นครู มีความไพเราะและชั้นเชิงของสำนวนที่คมคาย จนครูด้านดนตรีที่ประทับใจพยายามสร้างสรรค์ เพลงแขกมอญ ในแบบฉบับของตน ดังนั้นเพลงแขกมอญบางขุนพรหม จึงเป็นเพลงแขกมอญประจำบางขุนพรหมที่กรมพระนครสวรรค์ ฯ ทรงพระนิพนธ์ขึ้น

สังคีตลักษณะสัมพันธ์ระหว่างแขกมอญและแขกมอญบางขุนพรหม

จากข้อมูลข้างต้น ที่ครูมนตรี ตราโมท ได้อธิบายถึงประวัติความเป็นมาของเพลงแขกมอญบางขุนพรหมว่า กรมพระนครสวรรค์ ฯ ผู้นิพนธ์ มีพระประสงค์จะใช้เป็นเพลงประจำของบางขุนพรหม อันเป็นที่ประทับของพระองค์ โดยทั้งนี้ยังให้ชื่อว่า แขกมอญ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่พระองค์ทรงนิพนธ์เพลงอันมีความงาม เช่นเดียวกับเพลงแขกมอญของเก่า เช่นกัน

หากพิจารณาในแง่ของสังคีตลักษณะ (Form) ของเพลงแขกมอญและเพลงแขกมอญบางขุนพรหม พบว่ามีสังคีตลักษณะอย่างเดียวกันคือ สังคีตลักษณะแบบซ้าท้าย สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้ AB/CB/DB/

จากรูปแบบของสังคีตลักษณะในข้างต้นนั้น แม้จะอยู่ในรูปแบบเดียวกัน แต่

ก็มีส่วนที่แตกต่างในรายละเอียดบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ ความยาวในการซ้ำทำนองช่วงท้ายของแต่ละท่อน (เขียนแทนด้วยตัวอักษร B เป็นสัญลักษณ์) ของเพลงทั้ง ๒ นั้นไม่เท่ากัน ในเพลงแขกมอญนั้น ทำนองช่วงท้ายที่ซ้ำมีความยาว ๓ จังหวะ ในขณะที่เพลงแขกมอญบางขุนพรหม มีเพียง ๑ จังหวะเท่านั้น

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาเฉพาะในรูปแบบของเพลง หรือสังคีตลักษณ์นั้น จัดว่ามีความสัมพันธ์กัน คืออยู่ในสังคีตลักษณ์แบบซ้ำทำนองเช่นเดียวกัน

นอกจากประเด็นในเรื่องของสังคีตลักษณ์แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง ๒ เพลงนี้อีก ได้แก่ จำนวนท่อนและมีสำเนียงมอญเหมือนกัน โดยในประเด็นจำนวนท่อนนั้น ทั้งเพลงแขกมอญและแขกมอญบางขุนพรหมต่างมีจำนวน ๓ ท่อนเท่ากัน และหากพิจารณาให้ลึกซึ้ง ผู้เขียนสังเกตว่าในท่อนที่ ๓ ของเพลงทั้ง ๒ นี้ เป็นท่อนที่มีความไพเราะและมีจุดที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงทั้งคู่

ตัวอย่าง ทำนองบางส่วนในท่อนที่ ๓ ของเพลงแขกมอญและแขกมอญบางขุนพรหม

เพลงแขกมอญ

- ด ท ด	ร ด ท ข	ท ข ฟ ข	ท ด - ท	- ด ท ด	ร ด ท ข	ท ข ฟ ข	ท ด - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เพลงแขกมอญบางขุนพรหม

--- ข	-- ฟ ข	-- ล ข	ฟ ร ฟ ข	--- ข	-- ฟ ข	-- ล ข	ฟ ร ฟ ร
-------	--------	--------	---------	-------	--------	--------	---------

อีกประเด็นที่เหมือนกัน คือ เป็นเพลงที่มีสำเนียงมอญระคนอยู่ตลอดเพลง ซึ่งปรากฏอยู่ในทุกท่อนเช่นเดียวกันทั้ง ๒ เพลง

ตัวอย่าง ทำนองที่มีสำเนียงมอญ ในเพลงแขกมอญ

ท่อนที่ 1

- - - ฟ	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- ฟ - ฟ	ด ฟ - ท	- ร ด ท	- ล - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อนที่ 2

ม ร ด ช	ด ช ด ร	ม ร ด ร	ม ฟ ฟ ฟ	- ด - ล	- ช - ฟ	ฟ ฟ - ม	ม ม - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อนที่ 3

- ด ท ด	ร ด ท ช	ท ช ฟ ช	ท ด - ท	- ด ท ด	ร ด ท ช	ท ช ฟ ช	ท ด - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ช่วงท้ายที่ซ้ำในทุกท่อน

- ท ด ร	ด ท ด ร	ด ท ด ร	ด ท ล ช	- ท - ร	ด ท ล ช	- ด - ฟ	- ฟ ช ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ท - ด	ร ด ท ล	ช ฟ ช ล	ช ล ท ด	ร ร ร ช	ร ร ร ด	- ด ช ล	ท ด - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ตัวอย่าง ทำนองที่มีสำเนียงมอญ ในเพลงแขกมอญบางขุนพรหม

ท่อนที่ 1

- ด ช ล	ท ด ช ช	----	----	- ด ช ล	ท ด - ท	----	----
---------	---------	------	------	---------	---------	------	------

ท่อนที่ 2

- ล ช ล	ช ฟ - ฟ	ล ช ฟ ช	ฟ ร - ร	ช ฟ ร ฟ	ร ด - ด	ฟ ร ด ร	ด ท - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อนที่ 3

- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ช	- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

แหลมอญบางขุนพรหมสู่เพลงพรพรหมและจูปเย้ยจันทร์

นับตั้งแต่ทูลกระหม่อมบริพัตร ได้ทรงพระนิพนธ์เพลงแหลมอญบางขุนพรหมขึ้น เกิดความนิยมอย่างแพร่หลาย ทั้งในหมู่นักดนตรีและผู้ฟังจนได้รับยกย่องว่าเป็นเพลงที่มีความไพเราะ ดุจเพชรเม็ดงามประดับวงการดนตรีไทยเพลงหนึ่ง

แม้เวลาจะผ่านมานาน แต่ความนิยมในเพลงแหลมอญบางขุนพรหมมิได้ลดลง ดังที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของความนำที่กล่าวว่า เมื่อมีแนวคิดในการนำดนตรีไทยมาประยุกต์ร่วมกับดนตรีสากล ทำให้เพลงไทยหลายเพลงถูกนำไปใส่คำร้องแบบเต็ม แทนคำเอื้อนที่ยาว เกิดความนิยมผลงานเพลงแนวนี้เป็นอย่างมาก เพลงแหลมอญบางขุนพรหม จึงเป็นเพลงหนึ่งที่ถูกลำบากปรับเปลี่ยนโดยการใส่เนื้อร้องแบบเต็ม ตามแนวคิดใหม่ของการประยุกต์ดนตรีไทยในสมัยนั้น โดยครูเอื้อสุนทรสนาน และครูแก้ว อำนวยกุล

ท่วงทำนองและอัตราจังหวะสองชั้นของเพลงแหลมอญบางขุนพรหม ถูกนำมาปรับปรุงโดยการใส่เนื้อร้องแบบเต็ม เนื่องด้วยเหมาะสมสำหรับการนำมาปรับปรุงด้วยเป็นท่วงทำนองที่มีความไพเราะ ดัดหู และไม่ยาวเกินไปในแต่ละท่อน ทั้งตัวเพลงเองก็เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอยู่แล้วเป็นทุนเดิม เมื่อมีการนำมาทำให้ถูกกับรสนิยมคนในช่วงนั้น จึงทำให้เพลงแหลมอญบางขุนพรหมรุ่นใหม่ เป็นที่นิยมขึ้นขอคนผู้คนในยุคนี้ได้เป็นอย่างดีในชื่อใหม่ว่า **เพลงพรพรหม**

เพลงพรพรหมนี้ ถือเป็นผลจากแนวคิดในการประยุกต์ดนตรีไทยและดนตรีสากลในช่วงต้น ๆ ลักษณะของท่วงทำนอง ยังคงใช้ทำนองของเพลงแหลมอญบางขุนพรหมของเก่าไว้ทั้งหมด มิได้ปรับเปลี่ยนท่วงทำนอง ทั้งนี้ในการบรรจุคำร้องจะแบ่งกันร้องระหว่างชายหญิง เนื้อความเป็นในทางเกี้ยวพาราสี

ในช่วงท้ายของเพลงมีการร้องแบบเหลื่อมทำนองกันระหว่างชายหญิง เช่นเดียวกันกับการบรรเลงดนตรีไทย ที่มักจะบรรเลงทำนองแบบเหลื่อม โดยกำหนดให้เครื่องดนตรีที่มีเสียงสูงบรรเลงเหลื่อมนำก่อนส่วนเครื่องดนตรีเสียงต่ำบรรเลงจังหวะปกติ ทั้งนี้ในเพลงพรพรหมจะให้ผู้ชายร้องนำเหลื่อมมาก่อนผู้หญิง ทำให้เพลงนี้น่าฟังแตกต่างไปจากเพลงคู่เพลงอื่น ๆ

ทำนองเพลงแขกมอญบางขุนพรหม ในอัตราจังหวะสองชั้น กับการบรรจุคำร้องแบบเต็มที่ได้ปรับแล้วของเพลงพรพรหม ดังนี้

เพลงแขกมอญบางขุนพรหม (บรรทัดบน)

เพลงพรพรหม (บรรทัดล่าง)

ท่อน 1

- ท ล ช	- ล - ช	- ช - ช	- - - ล	- ช - ล	- ท - ด	- ร - ด	- ร ร ร
รักประคอง	น้องนาง	ไม่ ห่าง	เลย	ขึ้นประทีน	รำ เพย	หอมเยยผมนาง	พลง ดม

- - - -	- ร - ช	- - ร ฟ	- ร - ด	- ฟ ช ล	ช ล ท ด	- ด ช ล	ท ด - ท
- - - -	หอม กลิ่น	บุปผา	ลอย ลม	ไซ้ประทีน	กลิ่น ผม	พี่ชายอย่าดม	ผสม ไป

- ด ช ล	ท ด ช ช	- ด ช ล	ท ด - ท	- ด ช ล	ท ด ช ช	- ด ช ล	ท ด - ท
แม่ได้ด้อม	คงหอมซาบซ่าน	หอมไม่นาน	ซิคร้านคล้าย	น้องอย่าแคลง	อย่าแหม่งอย่าหน่าย	ลิ้น ผู้ชาย	สุดหมายฮาฮัลย

- ฟ ช ล	- ช ช ช	- ร ร ร	- ด - ท	- ฟ ช ล	- ช ช ช	ล ช ฟ ร	- ฟ - ช
พี่ นีรัก	สลัก ใจ	พรหมประทาน	มา ให้	พี่ ก็ รัก	ดังดวงใจ	น้องเอยจงให้	แอบ อิง

ท่อนที่ 2

- ด ด ด	- ร - ฟ	- ร ช ฟ	- ร - ด	- ร ด ท	ด ร ด ด	- ล ช ฟ	ช ล ช ช
พูดแต่ปาก	ยาก หลาย	มัก กลาย	เป็น ลม	น้อยหรือว่า	ใช่เพราะพระพรหม	ผืน ใจ ช่ม	ไม่ทั่ว ดิง

- ด - ฟ	- - ช ล	ช ฟ ช ล	- ท - ด	- ร - ช	- ร - ด	- ด ช ล	ท ด - ท
เจ้าอย่า	อาลัย	พี่ นะ ปอง	ใจ จริง	หมาย หลัก	พัก พิง	เจ้ารักพี่จริง	หรือ ไร

- ล ช ล	ช ฟ ช ฟ	ล ช ฟ ช	ฟ ร ฟ ร	ช ฟ ร ฟ	ร ด ร ด	ฟ ร ด ร	ด ท ด ท
น้องเป็นหญิง	พูดจริงรักจริง	ขอเขยยอหญิง	อย่ากริ่งหัวใจ	รักอย่าเฝ้าร้อน	จงผอน ฤทัย	ขอเพียงจูบได้	ด้วยใจภักดี

- ฟ - ฟ	- - - ช	- ร ร ร	- ด - ท	- ฟ ช ล	- ช ช ช	ล ช ฟ ร	- ฟ - ช
อย่า เพิ่ง	ชม	มัน จะ ตรม	นะ พี่	โปรดถอนม	จอมชีวี	ถึงวันเกิดพี่	อย่าอาวรณ์

ท่อนที่ 3

- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ช	- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ร
คอย ()	ชื่นใจ ()	พระพรหม ()	ท่านให้เรามา ()	บุญ ()	ช่วยพา ()	สองเรา ()	จึงมารื่นรมย์ ()

- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ช	- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ร
ยอม ()	อดใจ ()	ถึง วัน ()	คงได้ชื่นชม ()	คง ()	ไม่ ตรม ()	เพราะว่า ()	พระพรหมให้พร ()

- ม ม ม	- ร - ด	- ล - ด	- ร - ฟ	- - ล ช	ล ฟ ช ร	ฟ ร ช ฟ	ช ร ฟ ด
น้องกล้วนัก	รัก เรา	จะเศร้า	อวรณ์	น้องกลัว	รักพามาชวน	ที่จะชวน	ดวงใจภิรมย์

- ฟ ช ล	ช ด ช ล	ช ฟ ช ล	ช ล ท ด	- ร - ช	- ร - ด	- ด ช ล	ท ด - ท
โอ้ พุ่มพวง	ช่างหวงกะไร	เจ้าจะให้	ใคร ชม	ขอ ที่	ภิรมย์	ชื่น ชม	สม ใจ

- ล - ช	- ฟ - -	- ร - -	- ด - ร	- ฟ ฟ ฟ	- ด - ร	- - - ด	- ท - -
น้อง รัก	ที่	ศรี	ใจ ปอง	แม้รักน้อง	ต้อง เหลือ	เยื่อ	ใย

- ช - ร	- ด - ร	- ฟ ด ร	- ด - ท	- ฟ ช ล	- ช ช ช	ล ช ฟ ร	- ฟ - ช
ต่าง รู้	ใจ กัน	รู้ ผูกพัน	กัน ไป	อย่าได้ร้าง	จาง ใจ	สมดังที่ได้	พร พรหม

หมายเหตุ ในท่อนที่ ๓ สัญลักษณ์ () ที่ปรากฏในคำร้องนั้น ให้ร้องเหลื่อมกันกับคำที่อยู่ข้างหน้า

เพลงแขกมอญบางขุนพรหม ในอัตราจังหวะสองชั้น ถูกนำมาประยุกต์จนเป็นเพลงใหม่ที่รู้จักกันในชื่อเพลงพรพรหมเช่นที่ปรากฏในข้างต้น แต่หากผู้ฟังที่มีเขื่อนักฟังเพลงไทยมาก่อน หรือไม่เคยเล่นดนตรีไทยมาเลย จะไม่ทราบที่มาของเพลงพรพรหม ว่ามีต้นรากสำคัญมาจากเพลงไทยโดยแท้ แม้ ผู้ประพันธ์เพลงจะคงเค้าที่มาของเพลงต้นรากเดิมไว้

เพลงแขกมอญบางขุนพรหม ยังถูกนำไปสร้างสรรค์ในแนวทางเดิมที่ใช้กับเพลงพรพรหม เกิดเป็นเพลงใหม่อีกเพลงชื่อว่า เพลงจูบเย้ยจันทร์

เพลงจูบเย้ยจันทร์นี้ ได้เลือกเอาอัตราจังหวะชั้นเดียวของเพลงแขกมอญบางขุนพรหม มาเป็นต้นแบบทำนองในการบรรจุคำร้องแบบเนื้อเต็ม แต่ยังคงเป็นเพลงร้องสลับชายหญิง เช่นเดียวกับเพลงพรพรหม จังหวะมีความกระชับ เนื้อหาเป็นการเกี่ยวพาราสี แทรกคำ อุทาน ไว้ในคำร้องอย่างน่าฟัง

ทำนองของเพลงแขกมอญบางขุนพรหม ในอัตราจังหวะชั้นเดียว กับการบรรจุคำร้องแบบเต็ม ที่ได้ปรับแล้วของเพลงจูบเย้ยจันทร์ ดังนี้

เพลงแขกมอญบางขุนพรหม (บรรทัดบน)

เพลงจูบเย้ยจันทร์ (บรรทัดล่าง)

ท่อนที่ 1

- ช - ล	- ท - ด	- ร - ด	- ร ร ร	- ช - ฟ	- ร - ด	- ด ช ล	ท ด - ท
ไอ้ นวล	ละ ออ	เจ้าจะนิยมฮาย	ไปทำไม	หัน มา	ใกล้ ใกล้	สิ จะฮาย	ไปไหน กัน

- ด ช ล	ท ด - ช	- ด ช ล	ท ด - ท	- ท ด ร	ฟ ร ด ท	- ร ด ท	- ล - ช
---	ฮุย ไม่เอา	ฮุย ไม่เอา	เค้ารู้ทัน	น้อง ฮาย	พระจันทร์	ดู สิ ท่าน	กำลังมอง

ท่อนที่ 2

- ร - ฟ	- ร - ด	- ร ด ด	- ล ช ช	- ฟ ช ล	ช ล ท ด	- ด ช ล	ท ด - ท
ถึง	จะ มอง	ก็ ไม่ เห็น	เป็น อะไร	ท่านก็คง	เป็น ไจ	เพราะอยากให้	เราสมบอง

- ล ช ฟ	ล ช ฟ ร	ช ฟ ร ด	ฟ ร ด ท	- ฟ - ช	- ล - ท	- ร ด ท	- ล - ช
นิก นิก	เอาแต่ใจ	ตามล้าพอง	แม้	ท่าน มอง	ยั่ว ยิ้ม	เป็น นัย นัย	

ท่อนที่ 3

- ช ฟ ช	ล ช ฟ ช	- ช ฟ ช	ล ช ฟ ร	- ช ฟ ช	ล ช ฟ ช	- ช ฟ ช	ล ช ฟ ร
จันทร์ไม่มอง	แล้วจันทร์ไม่มอง	จันทร์ไม่มอง	น้องก็ไม่ให้	จันทร์ไม่มอง	น้องอายอะไร	อายแคใจ	เห็นดาวยังจ้อง

- ด ด ด	- ร - ฟ	- ช - ฟ	- ร - ด	- ฟ ช ล	ช ล ท ด	- ด ช ล	ท ด - ท
เห็น เมฆ	มา ทับ	ดับแล้วเดือน	ดา รา	หอม น้อย	ขวัญ ดา	อย่าได้กลัว	ท่านเลี่ยมอง

- ช - ร	- ด - ร	- ฟ ด ร	- ด - ท	- ฟ - ช	- ล - ท	- ร ด ท	- ล - ช
ฮั้ว ว๊าย	ดู ชี ช้า	ไป เห็นกอง		แนะ	อย่า ร้อง	ช็เดี่ยวท่านเลี้ยว	มอดดูเอา

จากทำนองเพลงแกมมอญบางขุนพรหม ในอัตราจังหวะชั้นเดียว เทียบกับคำร้องและทำนองในเพลงจูบเย้ยจันทร์ พบว่ามีบางช่วงที่ปรับท่วงทำนองของเดิมให้แตกต่างไป แต่หากพิจารณาสำนวนที่ปรับใหม่นี้ พบว่ายังคงรักษาเค้าโครงเพลงต้นรากของเดิมไว้ ดังนั้นในส่วนของการปรับเปลี่ยน ก็ไม่ถือว่าเป็นเปลี่ยนเสียโดยสิ้นเชิง เพราะทำนองส่วนใหญ่ก็ยังเป็นของเดิมอยู่มาก

ทำนองเดิม	- ด ช ล	ท ด - ช	- ด ช ล	ท ด - ท
ทำนองที่ปรับใหม่	- - - -	- ด ช ล	- ด ช ล	ท ด - ท
คำร้อง	- - - -	ฮั้ว ไม่เอา	ฮั้ว ไม่เอา	เค้ารู้ทัน

ตัวอย่าง การปรับทำนองของเพลงแกมมอญบางขุนพรหม ชั้นเดียว ในเพลงจูบเย้ยจันทร์

ทำนองเดิม	- ล ช ฟ	ล ช ฟ ร	ช ฟ ร ด	ฟ ร ด ท
ทำนองที่ปรับใหม่	- - - -	- ร ร ร	- ด ด ด	- ท ท ท
คำร้อง	- - - -	นึ๊ก นึ๊ก	เอาแคใจ	ตามลำพอง

จากตัวอย่างที่ยกในข้างต้น ท่วงทำนองที่มีการปรับใหม่นั้น แม้จะต่างไปจากท่วงทำนองเดิมไปบ้าง แต่โครงสร้างหลัก เช่นเสียงตกสำคัญ หรือลักษณะของสำเนียงท่วงทำนองเพลง ก็ยังคงเป็นของเดิมอยู่ จึงทำให้มองเห็นได้ว่าเป็นเค้าโครงของเพลงแขกมอญบางขุนพรหมอย่างชัดเจน

ความสรุป

ปัจจุบันเพลงแขกมอญบางขุนพรหม มีอายุครบ ๑๐๐ ปี นับตั้งแต่ปี ๒๔๕๓ อันเป็นปีที่ กรมพระนครสวรรค์ฯ ได้ทรงพระนิพนธ์บทเพลงนี้ขึ้น จนกลายเป็นเพลงที่ได้รับความนิยม ตลอดทั้งได้รับการยกย่องว่าเป็นผลงานการประพันธ์ชั้นครูชิ้นหนึ่ง เสมอด้วยเพชรเม็ดงามที่มาประดับในวงการดนตรีไทย

จากสังคมและวัฒนธรรมที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลก พาเอาเพลงแขกมอญ บางขุนพรหมเดินทางสู่รูปแบบที่แตกต่างไป มีการปรับเปลี่ยนเจียระไน ให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงเพื่อความเหมาะสม ก่อให้เกิดเพลงใหม่ขึ้น ๒ เพลง คือ เพลงพรหม และเพลงจูบเย้ยจันทร์ ดังที่ได้แสดงไว้แล้วในข้างต้น การดัดกลายย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความงามทางด้านสุนทรียะ ตลอดจนความสามารถในเชิงการประพันธ์ของท่านผู้นิพนธ์ได้เป็นอย่างดี

สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นว่า เราผู้ซึ่งเป็นชนรุ่นหลัง ควรภาคภูมิใจในมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ที่บรรพบุรุษได้เพียรสร้างไว้อย่างงดงาม เสมอด้วยอารยธรรมอันเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญของชาติต่าง ๆ นั้น ได้อย่างเท่าเทียมมิด้อยไปกว่ากัน ด้วยการศึกษารเรียนรู้และเข้าถึงด้วยความนอบน้อมอย่างภาคภูมิ สืบไป

เอกสารอ้างอิง

มนตรี ตราโมท และ วิเชียร กุลตัญญ์. ๒๕๒๓. **ฟังและเข้าใจเพลงไทย**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ไทยเชชม.

ใหญ่ นายน. ๒๕๓๒. **“ยุคเพลงผสมสังคีตสัมพันธ์ของวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๕”** ในสุนทราภรณ์ ศรีงศตวรรษ. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์เพื่อนชีวิต.